

SIIKAISTEN TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUS

1. LAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1. Kokoonpano

Siikaisten kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja Matti Anttila varalla Hannu Heikintalo, varapuheenjohtaja Ulla Haavisto varalla Seija Unto, jäsen Leo Forss varalla Vesa Viljanen, jäsen Maria Santti varalla Jukka Pihlajaniemi ja jäsen Keijo Silvola varalla Paavo Tuulensuu.

1.2. Toiminnan tarkoitus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL 121 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuloksellisuutta tarkastellaan laajasti toiminnan onnistuneisuutena, arvioiden miten hyvin kunta täyttää tehtävänsä asukkaiden palvelujen tuottajana.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta (KunL 121.5§).

1.3. Yhteys tilintarkastajaan

Kunnan tilintarkastajana on toiminut JHTT-yhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHTT Vesa Keso.

1.4. Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain ja tarkastussäännön edellyttämiä asioita tilivuodelta 2016 kokouksissaan erikseen sovitun kokousaikataulun mukaisesti. Kokouksissa on saatu selvityksiä johtavien viranhaltijoiden toimesta kunnan toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt itselleen työohjelman. Tämän työohjelman mukaisesti jokaisessa kokouksessa on ollut oma arviointiteema. Kokoukseen on kutsuttu kyseisen arviointiteeman mukainen viranhaltija kuultavaksi. Arviointityön välineenä on käytetty arviointilomaketta, joka on annettu kuultavalle viranhaltijalle. Viranhaltija on täyttänyt lomakkeen ja palauttanut sen tarkastuslautakunnalle ennen kokousta.

MA MG LF KS

Kunnanjohtaja on kutsuttu jokaiseen kokoukseen antamaan katsaus ajankohtaisista kunnan toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista.

Seuraavassa on esitettynä tarkastuslautakunnan kokouksissa kirjattuja tarkastusvuoteen 2016 kohdistuvia päätöksiä:

Kokous 6.9.2016. Kunnanhallitus; elinkeinotoimi:

Kunnanjohtaja ja kunnansihteeri saapuivat kutsuttuina kokoukseen. Tarkastuslautakunnalle selostettiin kunnan ajankohtaisia toimintaan ja talouteen liittyviä asioita. Esillä oli mm. Satasoten ja hallintosäännön valmistelu.

Kunnanjohtaja antoi tarkastuslautakunnalle talouskatsauksen. Raportin mukaan ajanjakson 1-7 2016 (58,3 %) toimintatuottojen toteutuma oli 46,9 % ja toimintakulujen 56,9 %. Verotulojen toteutuma oli 59,7 % ja valtionosuuksien 57,5 %. Tuloslaskelman osoittama vuosikate oli 303t€, joka on 201t€ enemmän kuin talousarviossa. Investointien toteutuma oli 25,6 %. Kunnanjohtaja toi esille valtionosuuksiin ennustetun muutoksen vuodelle 2017.

Tarkastuslautakunnalle oli etukäteen toimitettu elinkeinotoiminta koskeva arviointilomake. Kunnanjohtaja selosti tarkastuslautakunnalle elinkeinotoiminnan tavoitteita, niiden toteutumiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia.

Tarkastuslautakunta käsitteli ja hyväksyi työohjelman vuodelle 2016.

Tarkastuslautakunta merkitsi saaneensa tiedoksi vuoden 2016 tilintarkastuksen työohjelman.

Tarkastuslautakunta merkitsi saaneensa tiedoksi kunnanhallituksen laatiman lausunnon vuoden 2015 arviointikertomuksesta. Lausunto on osoitettu kunnanvaltuustolle.

Kokous 22.11.2016. Kunnanhallitus; työllistetyt ja maa- ja metsätilat

Kunnanjohtaja selosti tarkastuslautakunnalle ajankohtaisia kunnan toimintaan ja talouteen liittyviä asioita. Esillä oli mm. sote-uudistuksen aiheuttamat muutokset kunnan palvelutuotannossa sekä talousarvion valmisteluun ja pitkän ajan taloussuunnitteluun liittyviä asioita.

Tarkastuslautakunnalle esiteltiin talouden toteutumaraporttia ajalta 1-9 2016 (75 %). Saadun selvityksen mukaan toimintatuottojen toteutuma oli 61,2 % ja toimintakulujen 74,3 %. Verotulojen toteutuma oli 81,1 % ja valtionosuuksien 73,9 %. Tuloslaskelman osoittama vuosikate oli 462t€. Talousarviossa vuosikate oli 504t€.

MA MO LF KS

Kunnanjohtaja selosti tarkastuslautakunnalle kunnanhallituksen tekemiä työllistämiseen liittyviä toimenpiteitä. Selvityksen mukaan työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut viimeisen viiden vuoden aikana noin 35t€/vuosi.

Siikaisten kunnalle ostopalveluna metsänhoitopalveluja tuottava metsäpalveluyrittäjä Seija Vuorela saapui kutsuttuna kokoukseen. Saadun selvityksen mukaan kunnalla on metsä-, kitu- ja joutomaata on yhteensä noin 1340 ha. Metsäsuunnitelman mukaan vuosittaiseksi hakkuumääräksi on suunniteltu alkukaudeksi 4400 m³/v ja loppukaudeksi 2400 m³/v. Toteutunut puuston kasvu on kuitenkin ollut valtakunnallisesti ennakoitua parempaa. Vuodesta 2010 puuta on myyty 43 740 m³, joka on keskimäärin 4 860m³/v.

Vuodelle 2017 puunmyyntituloja on suunniteltu 350t€. Saadun selvityksen mukaan kestävä puunmyyntitulo on pitkällä aikavälillä noin 150t€/vuosi.

Metsänhoitosuunnitelma on laadittu vuosille 2008-2017. Suunnitelman päivittäminen maksaisi noin 20€/ha eli noin 27 000€.

Tarkastuslautakunta merkitsi saaneensa tiedoksi tilintarkastustyön toteutumamaraportin 22.11.2016 asti tehdystä vuoden 2016 tarkastustyöstä.

Tarkastuslautakunta käsitteli arvioinnin ja tarkastuksen talousarvion vuodelle 2017.

Tarkastuslautakunta valmisteli kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi.

Tarkastuslautakunta keskusteli sidonnaisuusrekisterin ylläpitämiseen liittyvistä asioista. Tarkastuslautakunta antoi viranhaltijoille tehtäväksi valmistella sidonnaisuusrekisterin toteuttamisen liittyvät asiat niin että tarvittavista toimenpiteistä voidaan päättää kevään 2017 aikana.

Tarkastuslautakunta päätti esittää kunnanvaltuustolle, että Siikaisten kunta jatkaisi vuosille 2013-2016 solmittua tilintarkastussopimusta myös tilikausille 2017-2018, BDO Audiator Oy:n tekemän esityksen mukaisesti.

Kokous 31.1.2017. Kunnanhallitus; erikoissairaanhoido ja sosiaali- ja terveystalvet

Tarkastuslautakunnalle esiteltiin talousarvion toteutumatietoja vuodelta 2016. Saadun raportin mukaan toimintatuottojen toteutuma oli 93,5 % ja toimikulujen 99,6 %. Verotulojen toteutuma oli 99,8 % ja valtionosuuksien 99,1 %. Tuloslaskelman osoittama vuosikate oli 400t€, joka on 104t€ vähemmän kuin talousarviossa.

MD

Mo LF. KS

Kunnanjohtajan antaman ennusteen mukaan tilikauden 2016 tuloslaskelma tulee olemaan noin 100t€ alijäämäinen.

Tarkastuslautakunnalle esitettiin erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon kustannusvertailu vuosilta 2009 - 2016. Vertailussa kiinnitettiin huomiota kustannusten nopeaan nousuun.

Kunnanjohtaja selosti tarkastuslautakunnalle ajankohtaisia kunnan toimintaan ja talouteen liittyviä asioita. Esillä oli mm. maakuntaudistukseen ja talouskehitykseen liittyviä asioita.

Posan talousjohtaja Sampo Salo selosti tarkastuslautakunnalle ajankohtaisia kuntayhtymän toimintaan liittyviä asioita. Tarkastuslautakunnalle esiteltiin Siikaisten kunnan maksuosuuksien ja saatujen palvelujen kehitystä.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan Posa tulee perimään vuodelta 2016 kertyneitä kustannuksia jäsenkunniltaan vielä noin 1,5M€. Siikaisten osalta Posa palauttane maksettuja ennakoja vuodelta 2016 noin 200-250t€.

Tarkastuslautakunta merkitsi tiedokseen tilintarkastustyön toteutumaraaportin 31.1.2016 asti tehdystä tarkastustyöstä.

Kokous 5.4.2017. Tilinpäätöksen esittely, sivistystoimi ja tekninen toimi:

Kunnanhallituksen allekirjoittama tasekirja oli etukäteen toimitettu tarkastuslautakunnan jäsenille.

Kunnanjohtaja esitteli tarkastuslautakunnalle Siikaisten kunnan vuoden 2016 tilinpäätöstä sekä keskeisiä tavoitteita ja niiden saavuttamista.

Tilinpäätöksen mukaan tuloslaskelman osoittama vuosikate oli 832t€ ja tilikauden ylijäämä 313t€. Talousarviossa vuosikate oli 504t€ ja tilikauden alijäämä -82t€. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan arvioitua parempi tulos selitty suurelta osin pienentyneillä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksilla. Taseessa olleen kaatopaikkavarauksen purkaminen on parantanut tuosta 70t€.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on 1 464t€ eli 980€/asukas. Lainakanta oli 1 498€/asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 28,7 %.

Kuntakonsernin vuosikate oli 947t€ ja tuloslaskelman osoittama ylijäämä 305t€.

Kunnanvaltuuston sitoviksi päättämien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumaa on esitetty tasekirjan sivulla 81. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan erillinen kooste talousarvion valtuustotason määrärahojen ja tuloarvioiden noudattamisesta tulee valtuuston käsiteltäväksi.

MA MO LF. KS

Tarkastuslautakunnalle selvitettiin kunnan keskeisten tavoitteiden toteutumista. Esillä oli mm. varhaiskasvatukseen, keittiötoimeen, sosiaali- ja terveystoimeen sekä kiinteistöihin liittyviä asioita.

Tekninen johtaja oli etukäteen toimittanut tarkastuslautakunnalle täytetyn arviointilomakkeen. Teknisen johtajan esitys eteni lomakkeen sisällön mukaisesti.

Sivistysjohtaja oli estynyt saapumaan kokoukseen. Sivistysjohtaja oli etukäteen toimittanut tarkastuslautakunnalle täytetyn arviointilomakkeen.

Kunnanjohtaja saapui kokoukseen selvittämään sivistystoimelle asetettuja tavoitteita, tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja tehtyjen toimenpiteiden saavuttamista.

Tarkastuslautakunta merkitsi saaneensa tiedoksi tilintarkastustyön toteutumaraportin vuoden 2016 tilintarkastustyöstä.

Kokous 16.5.2017:

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2016 arviointikertomuksen ja vuoden 2016 tilintarkastuskertomuksen ja muut tilintarkastajan raportit ja teki tarvittavat esitykset kunnanvaltuustolle.

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle, joka saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Ilmoitukset julkaistaan yleisessä tietoverkossa. Säännöstä sovelletaan 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta toteaa sidonnaisuusrekisterin valmistelun tämänhetkisen tilanteen.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN JA TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI

2.1. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus hallintokunnittain

Tarkastuslautakunta arvioi hallintokuntien ja niiden tehtäväalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta seuraavasti:

Kunnanhallitus:

- Kunnanhallituksen tehtäväalueiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

MA MO LF. KS

- Erikoissairaanhoidon kustannukset (1,871M€) ovat pienentyneet edellisvuodesta 0,394M€
- Perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden (Posa) kustannukset (4,029M€) ovat pienentyneet edellisvuodesta 0,225M€.

Sivistyslautakunta:

- Sivistystoimen tavoitteita, tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja toimenpiteiden vaikutuksia sekä toiminnan tulksellisuutta on kartoitettu kuulemisessa 5.4.2017, jossa sivistystoimenjohtajan sijaan paikalla oli kunnanjohtaja.
- Tarkastuslautakunnan saamien selvitysten mukaan toimintaa voidaan pitää valtuuston asettamien talousarvoin tavoitteiden mukaisena.

Tekninen lautakunta:

- Teknisen lautakunnan alaista toimintaa on arvioitu teknisen johtajan kuulemisessa 5.4.2017.
- Kuulemisessa on käyty läpi talousarviossa esitettyjä tavoitteita, tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia.
- Saatujen selvitysten mukaan teknisen lautakunnan toiminta on ollut kunnanvaltuuston asettamien tavoiteiden mukaista.

2.2. Koko kuntaa koskevat taloudelliset tavoitteet

Toimintatuotot 1 721t€ olivat 78t€ pienemmät kuin talousarviossa. Toimintakulut 10 968t€ olivat 458t€ pienemmät kuin talousarviossa. Verotulot olivat 4 336t€, joka on 10t€ vähemmän kuin talousarviossa. Valtionosuudet olivat 5 750t€, joka on 52t€ vähemmän kuin talousarviossa.

Kunnan vuosikate oli ylijäämäinen 833t€. Vuoden 2016 talousarviossa vuosikatteen oli arvioitu muodostuvan ylijäämäiseksi talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen 504t€.

Tilikauden tulos muodostui suunnitelman mukaisten poistojen jälkeen ylijäämäiseksi 313t€, mikä on sama kuin tilikauden ylijäämä.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli 28,7% ja lainakanta 1 498€/asukas.

2.3. Investoinnit

Kunnan talousarviossa oli investointimenoja varten yhteensä 619t€. Investointimenot toteutuivat 306t€:n suuruisina. Suurin yksittäinen poikkeama valtuuston päättämiin määrärahoihin oli Metsätähden remontti, johon oli myönnetty 200t€ mutta toteutuma oli vain 44t€. Peruspalvelukeskuksen

investointimäärärahasta 150t€ toteutui 74t€. Investointien rahoitusosuuksia oli budjetoitu 18t€, kun niiden toteutuma oli 23t€.

3. KUNTAKONSERNI

Toimintakertomuksessa on tehty selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Selvitys kohdistuu konsernijohdon toimintaan, kunnan edustajien toimintaan tytäryhteisöissä ja siihen, miten tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tai muutoin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan toimintakertomuksessa on annettu riittävästi selvityksiä kuntakonsernia koskevista asioista.

Konsernin kertynyt ylijäämä oli 1 021€/asukas, lainakanta 1 662€/asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 25,3%. Tuloslaskelman osoittama vuosikate oli 634€/asukas.

4. YHTEENVETO

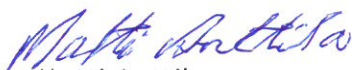
Tarkastuslautakunta kiinnittää kunnanhallituksen huomiota siihen, että talousarvion tavoitteiden valmisteluun panostetaan riittävästi. Tavoitteiden määrittämisen yhteydessä tulisi myös miettiä miten tavoitteiden toteutumista ja aikaansaatuja vaikutuksia voidaan mitata. Mittaamisessa voidaan hyödyntää esim. erilaisia vertailuja, tilastoja ja kyselyitä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöjen ylläpidosta tehdään strateginen päätös, jolloin niukat resurssit voidaan kohdistaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että talousarviomuutoksista päättäminen kuuluu kunnanvaltuuston toimivaltaan.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää vuoden 2016 arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Siikaisissa 16.5.2017

Matti Anttila
puheenjohtaja

Leo Forss

Keijo Silvola

Maria Santti

